

LATVIJAS REPUBLIKAS SATVERSMES TIESAS KOLĒĢIJA

Jura Alunāna iela 1, Rīga, LV 1010

Tālrunis: 67830735, 67210274 Fakss: 67830770
e-mail: tiesa@satv.tiesa.gov.lv

LĒMUMS PAR LIETAS IEROSINĀŠANU

Rīgā

2019. gada 18. oktobrī

Satversmes tiesas 3. kolēģija šādā sastāvā: kolēģijas priekšsēdētājs
Gunārs Kusiņš, tiesneši Aldis Laviņš un Jānis Neimanis,

kolēģijas sēdē izskatījusi Satversmes tiesā saņemto SIA “Spilbridge &
Partners” (turpmāk – Pieteikuma iesniedzēja) pieteikumu par lietas ierosināšanu
(ieteikums Nr. 126/2019),

konstatēja:

1. Pieteikuma iesniedzēja lūdz Satversmes tiesu:

1.1. Atzīt Civilprocesa likuma 464. panta pirmo daļu, ciktāl tā neparedz iespēju pieteikt noraidījumu tiesnešu kolēģijai triju tiesnešu sastāvā, kas izlemj jautājumu par kasācijas tiesvedības ierosināšanu, un 4.¹ daļu, ciktāl tā neparedz, ka lēmumā par atteikšanos ierosināt kasācijas tiesvedību norādāmi tā motīvi, par neatbilstošu Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 92. panta pirmajam teikumam un spēkā neesošu no Pieteikuma iesniedzējas pamattiesību aizskāruma brīža.

1.2. Atzīt Civilprocesa likuma 464. panta otrās daļas pirmo teikumu un 464.¹ panta otrās daļas 2. punktu, ciktāl tie neparedz pienākumu motivēt tiesnešu kolēģijas uzskatu, ka konkrēta lieta ir izskatāma kasācijas instancē, par neatbilstošu Satversmes 91. pantam un 92. panta pirmajam teikumam un spēkā neesošu no Pieteikuma iesniedzējas pamattiesību aizskāruma brīža.

2. Civilprocesa likuma 464. panta pirmā daļa noteic: “Lai izlemtu jautājumu par kasācijas tiesvedības ierosināšanu, kasācijas sūdzības, pretsūdzības un protestus pēc šā likuma 460.panta pirmajā daļā un 463.panta trešajā daļā noteikto paskaidrojumu iesniegšanas termiņa izbeigšanās izskata Augstākās tiesas rīcības sēdē departamenta priekšsēdētāja noteiktā kārtībā izveidota tiesnešu kolēģija triju tiesnešu sastāvā.”

Civilprocesa likuma 464. panta otrās daļas pirmais teikums paredz: “Ja kaut viens no tiesnešiem uzskata, ka lieta izskatāma kasācijas instancē, tiesnešu kolēģija pieņem lēmumu par kasācijas tiesvedības ierosināšanu.”

Atbilstoši Civilprocesa likuma 464. panta 4.¹ daļai Augstākās tiesas rīcības sēdē pieņemto lēmumu par kasācijas tiesvedības ierosināšanu, par atteikšanos ierosināt kasācijas tiesvedību, par lietas nodošanu izskatīšanai kasācijas kārtībā Augstākās tiesas paplašinātā sastāvā, kā arī par atteikšanos pieņemt blakus sūdzību var sastādīt rezolūcijas veidā, ievērojot šā likuma 229. panta otrajā daļā noteikto.

Savukārt Civilprocesa likuma 464.¹ panta otrās daļas 2. punkts noteic:

“(2) Ja kasācijas sūdzība formāli atbilst šā panta pirmajā daļā minētajām prasībām un ja tiesa, kas taisījusi pārsūdzēto spriedumu, nav pieļāvusi šā likuma 452.panta trešās daļas noteikumu pārkāpumu, tiesnešu kolēģija var atteikties ierosināt kasācijas tiesvedību arī šādos gadījumos: [...] 2) izvērtējot kasācijas sūdzībā minētos argumentus, nav acīmredzama pamata uzskatīt, ka pārsūdzētajā spriedumā ietvertais lietas iznākums ir nepareizs un ka izskatāmajai lietai ir būtiska nozīme vienotas tiesu prakses nodrošināšanā vai tiesību tālākveidošanā.”.

3. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 20. panta piektajai daļai, lemjot par to, vai uz saņemtā pieteikuma pamata lieta ir ierosināma, kolēģija izvērtē, vai:

- 1) lieta ir piekritīga Satversmes tiesai;
- 2) iesniedzējs ir tiesīgs iesniegt pieteikumu;
- 3) pieteikums atbilst Satversmes tiesas likuma 18.–19.³ panta prasībām;
- 4) pieteikums nav iesniegts par jau izspriestu prasījumu;
- 5) pieteikumā ietvertais juridiskais pamatojums vai faktisko apstākļu izklāsts pēc būtības ir mainījies salīdzinājumā ar iepriekš iesniegto pieteikumu, par kuru lēmusi kolēģija.

Turklāt saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 20. panta sesto daļu kolēģija var atteikties ierosināt lietu, ja konstitucionālajā sūdzībā sniegtais juridiskais pamatojums ir acīmredzami nepietiekams prasījuma apmierināšanai.

4. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 16. panta 1. punktu Satversmes tiesa izskata lietas par likuma atbilstību Satversmei. Līdz ar to pieteikumā ietvertais prasījums ir piekritīgs Satversmes tiesai.

5. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 17. panta pirmās daļas 11. punktam persona ir tiesīga iesniegt pieteikumu Satversmes tiesai tai Satversmē noteikto pamattiesību aizskāruma gadījumā. Līdz ar to Pieteikuma iesniedzēja ir tiesīga iesniegt pieteikumu, ievērojot konstitucionālajai sūdzībai Satversmes tiesas likuma 18. un 19.² pantā noteiktās prasības.

6. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 19.² panta pirmajai daļai pieteikumu Satversmes tiesai var iesniegt ikviena persona, kura uzskata, ka tai Satversmē noteiktās pamattiesības aizskar tiesību norma, kas neatbilst augstāka juridiska spēka tiesību normai. Savukārt Satversmes tiesas likuma 19.² panta sestās daļas 1. punkts prasa šo uzskatu pamatot.

Atbilstoši Satversmes tiesas likumam personas pamattiesību aizskārums ir konstatējams, ja: pirmkārt, personai Satversmē ir noteiktas konkrētās pamattiesības, proti, apstrīdētā norma ietilpst konkrēto pamattiesību tvērumā; otrkārt, tieši apstrīdētā norma aizskar personai Satversmē noteiktās pamattiesības (*sk. Satversmes tiesas 2016. gada 23. novembra lēmuma par tiesvedības izbeigšanu lietā Nr. 2016-02-01 5. punktu*). Satversmes tiesas likuma 19.² panta sestās daļas 1. punkts prasa pieteikumā pamatot, kādā veidā katru no pieteikumā norādītajām Satversmes normās ietvertajām pamattiesībām aizskartu katra apstrīdētā norma.

6.1. No pieteikuma un tam pievienotajiem dokumentiem izriet, ka Augstākās tiesas tiesnešu kolēģija, pamatojoties uz Civilprocesa likuma 464.¹ panta otrās daļas 2. punktu, rīcības sēdē rezolūcijas veidā pieņēma lēmumu atteikties ierosināt kasācijas tiesvedību pēc Pieteikuma iesniedzējas kasācijas sūdzības.

Līdz ar to pieteikumā ietvertais prasījums par Civilprocesa likuma 464. panta pirmās daļas un 4.¹ daļas, kā arī 464.¹ panta otrās daļas 2. punkta atbilstību Satversmei atbilst Satversmes tiesas likuma 19.² panta pirmās daļas un sestās daļas 1. punkta prasībām.

6.2. Pieteikuma iesniedzēja uzskata, ka Satversmei neatbilst arī Civilprocesa likuma 464. panta otrās daļas pirmais teikums. Taču minētā norma

noteic kārtību, kādā Augstākās tiesas tiesnešu kolēģija pieņem lēmumu par kasācijas tiesvedības ierosināšanu. Tādējādi no pieteikuma un tam pievienotajiem dokumentiem neizriet, ka konkrētajā gadījumā šī tiesību norma būtu piemērota attiecībā uz Pieteikuma iesniedzēju.

Līdz ar to pieteikumā ietvertais prasījums par Civilprocesa likuma 464. panta otrās daļas pirmā teikuma atbilstību Satversmes 91. pantam un 92. panta pirmajam teikumam neatbilst Satversmes tiesas likuma 19.² panta pirmās daļas un sestās daļas 1. punkta prasībām.

7. Satversmes tiesas likuma 20. panta piektās daļas 4. punkts noteic, ka Satversmes tiesas kolēģija ir tiesīga atteikties ierosināt lietu, ja pieteikums iesniegts par jau izspriestu prasījumu. Lai izvērtētu, vai pieteikums iesniegts par jau izspriestu prasījumu, jānoskaidro, vai: 1) prasījums formāli ir izspriests; 2) prasījums ir mainījies pēc būtības; 3) pastāv būtiski jauni apstākļi, kuru dēļ prasījumu nevarētu uzskatīt par jau izspriestu (*sk., piemēram, Satversmes tiesas 2016. gada 29. aprīļa sprieduma lietā Nr. 2015-19-01 10.1.–10.6. punktu*).

Satversmes tiesa 2013. gada 21. oktobrī pieņēma spriedumu lietā Nr. 2013-02-01 “Par Civilprocesa likuma 464.¹ panta otrās daļas 2. punkta atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 92. panta pirmajam teikumam” (turpmāk – spriedums lietā Nr. 2013-02-01). Sprieduma lietā Nr. 2013-02-01 pieņemšanas laikā Civilprocesa likuma 464.¹ panta otrās daļas 2. punkts noteica: “(2) Ja kasācijas sūdzība formāli atbilst šā panta pirmajā daļā minētajām prasībām un ja apelācijas instances tiesa nav pieļāvusi šā likuma 452. panta trešās daļas noteikumu pārkāpumu, senatoru kolēģija var atteikties ierosināt kasācijas tiesvedību arī šādos gadījumos: [...] 2) nerodas šaubas par apelācijas instances tiesas sprieduma tiesiskumu, un izskatāmajai lietai nav nozīmes judikatūras veidošanā.” Satversmes tiesa atzina minēto Civilprocesa likuma normu par atbilstošu Satversmes 92. panta pirmajam teikumam.

No pieteikuma un tam pievienotajiem dokumentiem izriet, ka Pieteikuma iesniedzējai Civilprocesa likuma 464.¹ panta otrās daļas 2. punkts ir piemērots redakcijā, kādā tas izteikts ar 2016. gada 9. jūnija likumu “Grozījumi Civilprocesa likumā”, kas stājās spēkā 2016. gada 13. jūlijā. Savukārt spriedumā lietā Nr. 2013-02-01 tika vērtēta šīs normas satversmība redakcijā, kas bija spēkā līdz 2016. gada 12. jūlijam.

Līdz ar to pieteikumā ietvertu prasījumu par Civilprocesa likuma 464.¹ panta otrās daļas 2. punkta atbilstību Satversmes 92. panta pirmajam teikumam nevar uzskatīt par jau izspriestu.

8. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 19.² panta otro daļu persona var iesniegt konstitucionālo sūdzību tikai tad, ja tā ir izmantojusi visas iespējas aizstāvēt savas tiesības ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem vai arī tādu nav.

Augstākās tiesas 2019. gada 12. aprīļa rīcības sēdes lēmums lietā Nr. SKC-530/2019, ar kuru atteikts ierosināt kasācijas tiesvedību pēc Pieteikuma iesniedzējas kasācijas sūdzības, nav pārsūdzams. Līdz ar to Pieteikuma iesniedzējai nav iespēju aizstāvēt savas pamattiesības ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem.

Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 19.² panta ceturtās daļas pirmajam teikumam konstitucionālo sūdzību Satversmes tiesai var iesniegt sešu mēnešu laikā pēc pēdējās institūcijas nolēmuma spēkā stāšanās.

Konkrētajā gadījumā termiņš pieteikuma iesniegšanai skaitāms no dienas, kad tika pieņemts un stājās spēkā minētais Augstākās tiesas rīcības sēdes lēmums, proti, no 2019. gada 12. aprīļa. Pieteikums saņemts Satversmes tiesā 2019. gada 18. septembrī. Tātad termiņš pieteikuma iesniegšanai ir ievērots.

Līdz ar to prasījums par Civilprocesa likuma 464. panta pirmās un 4.¹ daļas un 464.¹ panta otrās daļas 2. punkta atbilstību Satversmei atbilst Satversmes tiesas likuma 19.² panta otrās daļas un ceturtās daļas otrā teikuma prasībām.

9. Satversmes tiesas likuma 18. panta pirmās daļas 4. punkts noteic, ka pieteikumā jānorāda juridiskais pamatojums. Juridiskais pamatojums Satversmes tiesas likuma izpratnē nozīmē juridisko argumentāciju, kurā pamatota katras apstrīdētās normas neatbilstība katrai pieteikumā norādītajai augstāka juridiska spēka tiesību normai. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 20. panta sesto daļu kolēģija var atteikties ierosināt lietu, ja konstitucionālajā sūdzībā sniegtais juridiskais pamatojums ir acīmredzami nepietiekams prasījuma apmierināšanai.

Pieteikuma iesniedzēja uzskata, ka Civilprocesa likuma 464.¹ panta otrās daļas 2. punkts neatbilst Satversmes 91. pantā ietvertajam vienlīdzības principam un 92. panta pirmajam teikumam.

9.1. Pamatojot tiesību normas iespējamo neatbilstību Satversmes 91. panta pirmajā teikumā ietvertajam vienlīdzības principam, pieteikumā nepieciešams norādīt, pirmkārt, vai un kuras personu grupas atrodas vienādos un pēc noteiktiem

kritērijiem salīdzināmos apstākļos; otrkārt, vai apstrīdētā norma paredz atšķirīgu attieksmi pret šīm personu grupām; treškārt, vai atšķirīgajai attieksmei ir objektīvs un saprātīgs pamats, proti, vai tai ir leģitīms mērķis un vai ir ievērots samērīguma princips (sk. *Satversmes tiesas 2011. gada 10. jūnija sprieduma lietā Nr. 2010-69-01 10. punktu*). Savukārt, lai noteiktu, vai un kuras personas atrodas vienādos un pēc noteiktiem kritērijiem salīdzināmos apstākļos, nepieciešams atrast šīs grupas vienojošo pazīmi (sk., piemēram, *Satversmes tiesas 2015. gada 5. februāra sprieduma lietā Nr. 2014-03-01 18. punktu*). Vienlaikus ir jāizvērtē arī tas, vai nepastāv kādi būtiski apsvērumi, kas liecinātu, ka personas neatrodas vienādos un savstarpēji salīdzināmos apstākļos (sk., piemēram, *Satversmes tiesas 2017. gada 6. aprīļa lēmuma par tiesvedības izbeigšanu lietā Nr. 2016-10-01 16. punktu*).

Pieteikuma iesniedzēja uzskata, ka Civilprocesa likuma 464.¹ panta otrās daļas 2. punkts neatbilst Satversmes 91. pantā ietvertajam vienlīdzības principam, jo tas piešķirot Augstākās tiesas tiesnešiem pārāk plašu rīcības brīvību. Tā rezultātā attiecībā uz līdzīgām kasācijas sūdzībām līdzīgās lietās tiekot pieņemti atšķirīgi nolēmumi, kuros turklāt neesot nepieciešams norādīt pamatojumu.

Tātad Pieteikuma iesniedzēja tai Satversmes 91. panta pirmajā teikumā noteikto pamattiesību iespējamo aizskārums saista tieši ar Augstākās tiesas tiesnešu kolēģiju praksi, piemērojot Civilprocesa likuma 464.¹ panta otrās daļas 2. punktu. Tomēr Satversmes tiesai likumā nav noteikta kompetence vērtēt, vai valsts institūcijas tiesību normas attiecībā uz pieteikuma iesniedzēju piemērojušas pareizi (sk. *Satversmes tiesas 2003. gada 23. aprīļa sprieduma lietā Nr. 2002-20-0103 secinājumu daļas 7. punktu*). Satversmes tiesa nevar pārvērtēt tiesību normu piemērošanas un interpretācijas jautājumus (sk., piemēram, *Satversmes tiesas 2011. gada 13. decembra lēmuma par tiesvedības izbeigšanu lietā Nr. 2011-15-01 7. punktu*). Pieteikumā nav norādīts juridisks pamatojums tam, ka tieši Civilprocesa likuma 464.¹ panta otrās daļas 2. punkts būtu neatbilstošs Satversmes 91. pantam.

9.2. Savukārt, pamatojot tiesību normas iespējamo neatbilstību Satversmes 92. panta pirmajam teikumam, pieteikumā nepieciešams norādīt: 1) vai apstrīdētajā normā ir ietverts šajā Satversmes normā noteikto pamattiesību ierobežojums; 2) vai šis ierobežojums ir noteikts ar likumu un vai tam ir leģitīms mērķis; 3) vai ierobežojums ir atbilstošs samērīguma principam (sk., piemēram, *Satversmes tiesas 2010. gada 17. maija sprieduma lietā Nr. 2009-93-01 12. punktu*). Pamatojot pamattiesību ierobežojuma neatbilstību samērīguma

principam, pieteikumā jānorāda: 1) vai izraudzītie līdzekļi ir piemēroti legītimā mērķa sasniegšanai; 2) vai legītimo mērķi nevar sasniegt ar indivīda tiesības mazāk ierobežojošiem līdzekļiem; 3) vai ierobežojums ir atbilstošs jeb vai labums, ko iegūst sabiedrība, ir lielāks par indivīda tiesībām nodarīto kaitējumu (*sk., piemēram, Satversmes tiesas 2012. gada 20. aprīļa sprieduma lietā Nr. 2011-16-01 12. punktu*).

Pieteikuma iesniedzēja norāda, ka Civilprocesa likuma 464.¹ panta otrās daļas 2. punkts neatbilst Satversmes 92. panta pirmajam teikumam. Šis Pieteikuma iesniedzējas viedoklis pamatots galvenokārt ar vispārīgiem iebildumiem pret šajā tiesību normā noteiktajiem kritērijiem un no tās izrietošo tiesnešu rīcības brīvību, kā arī tās salīdzinājumu ar redakciju, kas bija spēkā līdz 2016. gada 12. jūlijam.

Satversmes tiesa ir atzinusi, ka Satversmes 92. panta pirmais teikums nosaka likumdevēja pienākumu pieņemt taisnīgas tiesas spriešanai nepieciešamās procesuālās normas, bet šī norma neparedz konkrēta jautājuma izšķiršanu atbilstoši tādām procesuālajam regulējumam, kādu persona vēlas (*sk. Satversmes tiesas 2012. gada 1. novembra sprieduma lietā Nr. 2012-06-01 10. punktu*).

Pieteikumā nav norādīts iepriekš minētajiem kritērijiem atbilstošs juridisks pamatojums par Civilprocesa likuma 464.¹ panta otrās daļas 2. punkta iespējamo neatbilstību Satversmes 92. panta pirmajam teikumam.

Līdz ar to Pieteikumā ietvertais juridiskais pamatojums par Civilprocesa likuma 464.¹ panta otrās daļas 2. punkta iespējamo neatbilstību Satversmes 91. pantam un 92. panta pirmajam teikumam ir acīmredzami nepietiekams prasījuma apmierināšanai.

10. Pieteikumā ir izklāstīti lietas faktiskie apstākļi un sniegts juridiskais pamatojums par Civilprocesa likuma 464. panta pirmās daļas un 4.¹ daļas iespējamo neatbilstību Satversmes 92. panta pirmajam teikumam. Pieteikumam ir pievienoti dokumenti, kas nepieciešami lietas apstākļu noskaidrošanai. Pieteikums par šo prasījumu atbilst arī pārējām Satversmes tiesas likuma 18. un 19.² pantā noteiktajām prasībām.

Ņemot vērā konstatēto un pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 20. pantu, Satversmes tiesas 3. kolēģija

nolēma:

1. Ierosināt Satversmes tiesā lietu “Par Civilprocesa likuma 464. panta pirmās daļas un 4.¹ daļas atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 92. panta pirmajam teikumam” pēc SIA “Spilbridge & Partners” pieteikuma (pieteikums Nr. 126/2019).

2. Atteikties ierosināt lietu par Civilprocesa likuma 464. panta otrās daļas pirmā teikuma un 464.¹ panta otrās daļas 2. punkta atbilstību Satversmes 91. pantam un 92. panta pirmajam teikumam.

3. Uzaicināt institūciju, kas izdevusi apstrīdēto aktu – Saeimu – **līdz 2019. gada 18. decembrim** iesniegt Satversmes tiesai atbildes rakstu ar lietas faktisko apstākļu izklāstu un juridisko pamatojumu.

Lēmums nav pārsūdzams.

Kolēģijas priekšsēdētājs

G. Kusiņš